

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН СФЕРИ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РЕФОРМУВАННЯ

О. ФЕДОТОВ

*доктор юридичних наук,
доцент кафедри морського та митного права
(Національний університет
«Одеська юридична академія»)*

Особливістю державної митної справи є те, що вона постійно розвивається та досить часто зазнає кардинальних трансформаційних змін, а отже, не є перманентним явищем. Однак усі трансформації ключової для захисту національної та громадської безпеки і напрочуд важливої для захисту митних інтересів України сфери повинні базуватися насамперед на правових науково обґрунтованих дослідженнях із подальшим їх впровадженням у практичну діяльність. Третювання зазначеного постулату сприяє накопиченню чималого багажу реформ, які зазнають краху, та проблем у сфері державної митної справи, з кола яких вирватися Українській державі доволі непросто.

Однак і за наявності комплексних теоретико-методологічних досліджень у сфері державної митної справи, врахування результатів яких повинно бути фундаментальним аспектом забезпечення стійкості сфери державної митної справи, деякі анонсовані владою

реформи сфери державної митної справи мають побічні ефекти, які відображають недосконалість чи недоопрацьованість окремих аспектів такої реформи.

На жаль, наразі фрагментарне впровадження науково обґрунтованої моделі адміністративно-правової концепції здійснення державної митної справи у зазначену сферу має наслідком недостатню послідовність реформ у сфері державної митної справи: фактичне «поглинання» митних органів складною багатогалузевою системою Державної фіскальної служби України (далі – ДФС України), постійна динаміка з проведення реформ для окремих територіальних органів митного спрямування тощо.

Такі невтішні підсумки «примарного» реформування сфери державної митної справи вчергове доводять, що будь-які трансформаційні зміни не повинні йти у розріз із концептуальними напрацюваннями тієї чи іншої сфери, які виступають вагомою детер-

мінантою позитивних наслідків таких змін. В іншому випадку побудувати дійсно ефективну систему державного регулювання сфери зовнішньоекономічних зв'язків, яка відповідатиме вимогам та викликам сьогодення, практично неможливо. Більш того, здійснюване на сучасному етапі реформування сфери державної митної справи у такому вигляді, як його зараз інтерпретовано в нормах законодавства України з питань державної митної справи, виявляється неадекватним існуючим реаліям сьогодення, може призвести до руйнування сфери державної митної справи та системи митних інституцій.

У зв'язку з цим комплексне дослідження проблемних аспектів трансформаційних змін сфери державної митної справи на сучасному етапі реформування набуває особливої актуальності, а наукова і практична цінність теоретизації окресленої проблематики не викликає сумнівів.

Дослідженню окремих аспектів розробки та впровадження науково обґрунтованої моделі адміністративно-правової концепції здійснення державної митної справи приділяли увагу чимало вчених-правознавців і практиків митної галузі: В. Авер'янов, А. Барихін, І. Бачило, В. Бевзенко, Л. Біла-Тіунова, Ю. Битяк, О. Гончарук, О. Гребельник, Є. Додін, С. Ілляшенко, Т. Коломоєць, Є. Коротков, Б. Кормич, Ю. Кунєв, О. Лагода, А. Лялька, А. Мазур, І. Міщенко, В. Настюк, В. Науменко, П. Пашко, А. Пилипенко, В. Пітерська, П. Повар, В. Прокопенко, Ю. Старілов, О. Тодощак та ін.

Водночас на сучасному етапі реформування сфери державної митної справи виникають все нові проблемні аспекти, спричинені фрагментарним впровадженням науково обґрунтованої моделі адміністративно-правової концепції здійснення державної митної справи.

Метою статі є дослідження окремих проблемних аспектів трансформацій-

них змін сфери державної митної справи на сучасному етапі реформування.

Аналіз фундаментальних правових досліджень, які стосуються питання трансформаційних змін сфери державної митної справи на сучасному етапі державотворення, дає змогу конкретизувати окремі назрілі проблемні аспекти, пов'язані з практичною реалізацією новітньої цілісної науково обґрунтованої моделі адміністративно-правової концепції здійснення державної митної справи.

Слід зазначити, що у сфері державної митної справи категорія «концепція» застосовується переважно для позначення виду документа, в якому закріплюються принципи, напрями розвитку чи модернізації сфери державної митної справи [1–6].

В окремих випадках поняття «концепція» трактується як система передумов, правовою основою яких є норми законодавства України та міжнародних правових актів з питань митної справи. У такому випадку метою концепції є надання теоретичного підґрунтя переходу на якісно новий етап розвитку та чіткого визначення передумов, які необхідно створити за всіма напрямками діяльності [2].

Однак проблематика адміністративно-правової концепції здійснення державної митної справи має більш глибокі феноменологічні та герменевтичні корені, а тому до питання її практичної реалізації необхідно підходити досить виважено. Адже саме вона є теоретико-методологічною основою правового регулювання процедур здійснення державного управління у митній сфері, яка містить у собі: головний задум, систему керівних принципів, сукупність погоджених цілей і заходів модернізації митної справи, заплановані індикатори результату та індикатори успіху концепції.

Адміністративно-правова концепція здійснення державної митної справи як конструктивний принцип сфери дер-

жавної митної справи є одним із визначальних чинників забезпечення глибокої модернізації та підйому національної економіки, всілякого сприяння загальному росту конкурентоспроможності нашої держави.

Отже, основним проблемним аспектом трансформаційних змін сфери державної митної справи на сучасному етапі реформування є питання практичної реалізації адміністративно-правової концепції здійснення державної митної справи. З теоретичної точки зору цьому сприяє відсутність чітких наукових підходів щодо співвідношення понять «адміністративно-правова концепція здійснення державної митної справи», «концепція державної митної справи» та «концепція здійснення державної митної справи».

Так, концепція здійснення державної митної справи є концептуально певним порядком дій підрозділів апарату митного спрямування ДФС України та територіальних органів митного спрямування ДФС України, який реалізується ними за своїм призначенням і в межах повноважень у напрямі здійснення державної митної справи та який спрямований на виконання покладених на ДФС України завдань, визначених законодавством з питань державної митної справи. У свою чергу, концепція державної митної справи — це концептуальний документ, в якому зазначаються мета, бачення, рішення, принципи роботи, етапи реалізації, а також джерела фінансування (фінансове забезпечення) певних напрямів здійснення державної митної справи (господарських, юридичних, фінансових, перевірочних, контролюючих, ІТ-інформаційних, кадрових) з метою досягнення запланованих індикаторів результату й успіху [7, 135–138].

Ще одним проблемним аспектом є неоднозначність поглядів щодо зіставлення понять «адміністративно-правова концепція здійснення державної митної справи» і «концепція формування

і реалізації митної політики держави». На нашу думку, зазначені поняття співвідносяться як загальне і часткове. Адже державна митна політика — це система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів і забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції в світову економіку (ч. 1 ст. 5) [8]. У зв'язку з цим механізм реалізації державної митної політики передбачає наявність широкого кола суб'єктів її реалізації: система фіскальних органів, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі, Державна служба експортного контролю України тощо. Проте саме система органів митного спрямування ДФС України спеціально створена для реалізації державної митної політики як складової державної економічної політики шляхом застосування заходів тарифного та нетарифного регулювання. Таким чином, органи митного спрямування ДФС України є не єдиним суб'єктом митної діяльності, спрямованої на реалізацію державної митної політики, а єдиним суб'єктом здійснення державної митної справи — системи заходів, спрямованих на реалізацію державної політики в сфері державної митної справи. Провівши паралелі, можна припустити, що «концепція формування і реалізації митної політики держави» — теоретико-методологічна основа правового регулювання процедур формування і реалізації митної політики держави, що включає: головний задум, систему керівних принципів, сукупність узгоджених цілей і заходів модернізації, заплановані індикатори результату й індикатори успіху концепції.

Відсутність науково обґрунтованих системних поглядів простежується і відносно виокремлення структурних елементів «адміністративно-правової

концепції здійснення державної митної справи».

Так, згідно з положеннями ч. 1 ст. 7 Митного кодексу України (далі — МК України), державна митна справа — встановлений порядок та умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності органів доходів і зборів та інші заходи, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері державної митної справи [8].

Слід зазначити, що державна митна справа є однією із детермінант, на пошуках оптимальних моделей функціонування якої більшою мірою зосереджена юридична наука. Для змістовної характеристики нинішнього фактичного розуміння поняття «державна митна справа», закріпленого ч. 1 ст. 7 МК України, припустимо, що в загальному розумінні державна митна справа є діяльністю (службові етапи, дії, операції, рішення, у разі здійснення яких реалізується державна політика у сфері державної митної справи) органів митного спрямування ДФС України, що діють за єдиним призначенням та за єдиним напрямом з метою виконання покладених на ДФС України завдань із питань державної митної справи (статті 544–547) [8]. У такому разі ефективність здійснення державної митної справи, побудованої на основі раціональної сучасної адміністративно-правової концепції здійснення державної митної справи, яка віддзеркалює

бачення форм і методів здійснення перетворень та їх результатів у процесі митної реформи в Україні, базується на трьох основних дидактичних системах: 1) системі органів митного спрямування ДФС України як безпосередніх суб'єктів здійснення державної митної справи; 2) кадровому забезпеченні; митних процедурах (зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України; сукупність митних формальностей та порядок їх виконання).

Перелічені дидактичні системи характеризуються внутрішньою цілісністю структур, створених єдністю цілей, організаційних принципів, змісту, форм і методів. Якщо проаналізувати поняття «концепція» і «дидактична система» — фактично зазначені поняття тотожні за змістом, а отже, ґрунтуючись на адміністративно-правовій концепції здійснення державної митної справи, та враховуючи теоретико-методологічні напрацювання у сфері державної митної справи, для її ефективного здійснення необхідна розробка комплексу внутрішньо узгоджених тверджень, що базуються на єдності цілей, змісту і принципів, котрі стосуються: 1) правового регулювання порядку утворення та реорганізації органів митного спрямування ДФС України; 2) правового регулювання технології кадрового забезпечення органів митного спрямування ДФС України; 3) правового регулювання митних процедур.

У свою чергу, концепція правового регулювання порядку утворення та реорганізації органів митного спрямування ДФС України — концептуально визначений порядок дій суб'єктів, наділених правом утворення і реорганізації органів митного спрямування ДФС України, який реалізується такими суб'єктами за своїм призначенням та в межах повноважень у напрямі утворення і реорганізації органів митного спрямування ДФС України.

І в цьому аспекті, незважаючи на існування відносно цілісної науково

обґрунтованої моделі концепції правового регулювання порядку утворення та реорганізації органів митного спрямування ДФС України, не можна не відзначити окремі негативні тенденції, пов'язані з досить активними процесами створення, реорганізації та структурної трансформації окремих органів митного спрямування ДФС України. Так, наприклад, з метою підвищення якості роботи місць митного оформлення та зменшення простору для зловживань і корупції в системі територіальних органів ДФС України створено новий елемент – Міжрегіональну митницю ДФС України [9–13]. Однак з моменту створення цієї структурної одиниці ДФС України виникають все нові питання щодо повноцінності концепції правового регулювання порядку утворення та реорганізації органів митного спрямування ДФС України, які потребують критичного осмислення. Оскільки відповідно до п. 2 постанови Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2016 р. № 495 «Про утворення Міжрегіональної митниці Державної фіскальної служби» Міністерству фінансів України надано доручення затвердити Положення про зазначену митницю. Проте доручення Міністерства фінансів України щодо необхідності розробки та внесення на розгляд Міністра фінансів України відповідного проекту наказу ДФС України не виконано. У зв'язку з цим Міністерством фінансів України самостійно було прийнято та подано до Міністерства юстиції України для проведення державної реєстрації наказ від 3 листопада 2016 р. № 922 «Про затвердження Положення про Міжрегіональну митницю Державної фіскальної служби» [14]. Однак у зв'язку з тим, що відповідний наказ поширюється на ДФС України – його має бути погоджено з ДФС України (п. 7 абзацу 2) [15]. Враховуючи відсутність такого погодження, Міністерством юстиції України було відмовлено у про-

веденні державної реєстрації наказу. Крім того, у контексті проведення процедури погодження з ДФС України цього наказу, було з'ясовано, що Положення про Міжрегіональну митницю ДФС України вже затверджено наказом ДФС України [16]. На жаль, ні офіційної публікації його постулатів, ні розміщення на офіційному веб-сайті ДФС України та, насамперед, доведення до відома Міністерства фінансів України та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності у будь-якому вигляді не відбулося. До речі, проведення Міністерством юстиції України перевірки додержання ДФС України законодавства про державну реєстрацію наказу ДФС України від 18 жовтня 2016 р. № 871 унеможливується тим, що, незважаючи на запити, зазначений наказ ДФС України на розгляд Міністерства юстиції України досі не надано. У зв'язку з цим реєстрація на основі положень цього наказу Міжрегіональної митниці ДФС України як юридичної особи є правовою передумовою для визнання її діяльності незаконною [14].

Наступним структурним елементом адміністративно-правової концепції здійснення державної митної справи є концепція правового регулювання технології кадрового забезпечення органів митного спрямування ДФС України – концептуально визначений порядок дій суб'єктів, наділених правом розробки технології кадрового забезпечення органів митного спрямування ДФС України, який реалізується такими суб'єктами за своїм призначенням та в межах повноважень у напрямі забезпечення органів митного спрямування ДФС України кадрами.

На жаль, технологія кадрового забезпечення органів митного спрямування ДФС України також має чимало недоліків. А концепція правового регулювання технології кадрового забезпечення органів митного спрямування ДФС України все частіше піддається

сумнівам. До речі, яскравим прикладом недосконалості концепції правового регулювання технології кадрового забезпечення органів митного спрямування ДФС України можуть слугувати безпідставні та безкінечні віражі кадрової реформи у митницях як територіальних органах митного спрямування ДФС України [17].

До структурних елементів адміністративно-правової концепції здійснення державної митної справи відноситься також концепція правового регулювання митних процедур — концептуально визначений порядок дій суб'єктів, наділених правом розробки правового регулювання митних процедур, який реалізується такими суб'єктами за своїм призначенням та в межах повноважень у напрямі розробки правового регулювання митних процедур.

Отже, оскільки адміністративно-правова концепція здійснення державної митної справи пов'язана з розробкою та розгортанням знання, яке, на відміну від теорії, не отримує завершеної дедуктивно-системної форми організації, елементами якого є не ідеальні об'єкти, аксіоми і поняття, а доцільним є виокремлення як основних структурних елементів адміністративно-правової концепції здійснення державної митної справи: 1) концепції правового регулювання порядку утворення та реорганізації органів митного спрямування ДФС України; 2) концепції правового регулювання технології кадрового забезпечення органів митного спрямування ДФС України; 3) концепції правового регулювання митних процедур. Адекватне ж відображення таких дидактичних систем у структурі адміністративно-правової концепції здійснення державної митної справи має не стільки теоретичне, скільки практичне значення.

У межах дослідження проблемних аспектів трансформаційних змін сфери державної митної справи на сучасному етапі реформування також доцільно

акцентувати увагу на тому, що концептуальне переосмислення усталених демократичних форм функціонування системи органів митного спрямування і розробка найоптимальнішої моделі здійснення державної митної справи повинні бути розпочаті передусім із впровадження у теорію та практику митної діяльності такого термінологічного словосполучення, як «органи митного спрямування ДФС України», що сприятиме усуненню протиріч у митному законодавстві, які виникають у процесі проведення інституційних реформ у сфері державної митної справи. У сучасних умовах функціонування системи суб'єктів здійснення державної митної справи застосовується велика кількість термінологічних словосполучень для позначення таких суб'єктів: органи доходів і зборів, контролюючі органи (до функціональних обов'язків яких відноситься управління кордонами), органи митного контролю, органи ДФС України, митні адміністрації, митні органи, органи стягнення тощо. Існування такого різноманіття понять не сприяє формуванню єдиного розуміння системи державних інституцій, що відповідають за митну діяльність ДФС України. Крім того, така ситуація не сприяє формуванню єдиного підходу до правотворчості у сфері державної митної справи. А застосування термінологічного словосполучення «органи митного спрямування», у разі подальшого реформування системи суб'єктів здійснення державної митної справи, зміни їх системи чи структури, допоможе уникнути надмірної деталізації змін законодавства України з питань державної митної справи.

Проблемним аспектом трансформаційних змін сфери державної митної справи на сучасному етапі реформування є проведення реформ для окремих територіальних органів митного спрямування, що ставить під загрозу існування єдиної системи органів митного спрямування та дотримання

визначеного законодавством принципу єдиного порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України. Адже такі реформи сприяють поступовому регресу сфери державної митної справи та з самого початку приречені зазнати нищівної невдачі. Яскравим прикладом є провал нової філософії здійснення державної митної справи у зоні діяльності Одеської митниці ДФС України [18]. Адже недоопрацювання та правові недоліки нормативно-правових актів, прийнятих у процесі активного нормотворчого поривання Одеської митниці ДФС України, зумовлені потужним політичним бажанням засвідчити сприяння розвитку міжнародних торговельних відносин та рішучість антикорупційних зусиль у сфері державної митної справи, призвели до створення нерівних умов для ведення господарської діяльності учасниками зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД) та умов для незаконного переміщення товарів через митний кордон України [19–22].

Відповідно до Протоколу наради керівного складу Одеської митниці ДФС було прийнято рішення про опрацювання питання щодо приведення у відповідність до законодавчих актів доручень, виданих Одеською митницею ДФС у період з 29 листопада 2016 р. по 5 грудня 2016 р. [23, 2]. За результатами проведеної роботи всі доручення начальника Одеської митниці ДФС (у кількості 20) було скасовано у зв'язку з невідповідністю дотримання вказаними дорученнями вимог МК України [24; 25], а також вимог законодавства України з питань державної митної справи [25]. І тут необхідно зазначити, що деякі скасовані доручення мали відверто популістський характер [26].

Ще одним проблемним аспектом трансформаційних змін сфери державної митної справи на сучасному етапі реформування є труднощі з валідацією

окремих новітніх інститутів державної митної справи. Зокрема, зазначене стосується інститутів уповноваженого економічного оператора та уповноваженого (схвального) експортера. Адже основною домінантою функціонування цих інститутів є визнання на міжнародному рівні [27, 218].

Однак враховуючи непритаманність поняття «валідація» для юридичної теорії та неоднозначність його тлумачення у науці, необхідно зазначити, що валідація уповноваженого економічного оператора та уповноваженого (схвального) експортера – процес визнання законної сили їх статусу, наданого суб'єктам ЗЕД в Україні, підтвердження на міжнародному рівні на основі надання об'єктивних доказів того, що вимоги, призначені для конкретного уповноваженого економічного оператора або уповноваженого (схваленого) експортера, точно і в повному обсязі зумовлені, а мета надання статусу (отримання тарифних преференцій без оформлення сертифіката форми EUR.1, самостійне визначення походження товарів і складання декларації-інвойсу, що дозволяє прискорити процедуру експорту товару з України в країни Європейського Союзу (далі – ЄС)) досягнута. На жаль, на сьогодні положення законодавства України з питань державної митної справи не вирішують основного питання – забезпечення взаємного визнання уповноваженого економічного оператора та уповноваженого (схваленого) експортера України і ЄС, що є критично актуальним питанням.

Отже, досліджувані проблемні аспекти трансформаційних змін сфери державної митної справи на сучасному етапі реформування вчергове доводять – будь-які нормотворчі ініціативи та кроки щодо розвитку й модернізації сфери державної митної справи мають ґрунтуватися на науково обґрунтованих системних поглядах, напрацюваннях і здобутках науки.

В іншому випадку подібні ініціативи є марними спробами розробки єдиного збалансованого підходу до реформування сфери державної митної справи та сприяють тільки її поступовому занепаду.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. *Про затвердження* Концепції створення, упровадження і розвитку системи аналізу та керування ризиками та Положення про систему аналізу й селекції факторів ризику при визначенні окремих форм митного контролю : наказ Державної митної служби України від 27 травня 2005 р. № 435 // Митний брокер. — 2005. — № 7. — С. 62–70.
2. *Щодо Концепції* модернізації діяльності митної служби України: наказ Державної митної служби України від 17 жовтня 2006 р. № 895 // Митна газета. — 2006. — № 11. — С. 10–11.
3. *Про затвердження* Концепції Комплексної системи захисту інформації в Єдиній автоматизованій інформаційній системі Державної митної служби України : наказ Державної митної служби України від 5 вересня 2007 р. № 732.
4. *Про схвалення* Концепції створення багатофункціональної комплексної системи «Електронна митниця» : розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2008 р. № 1236-р // Митна газета. — 2008. — № 21. — С. 3–4.
5. *Концепція* реформування діяльності митної служби України на 2010–2015 рр. «Обличчям до людей» : наказ Державної митної служби України від 30 жовтня 2010 р. № 1311 «Про введення в дію рішення колегії Держмитслужби від 29.10.2010» // Митниця. — 2010. — № 12. — С. 5–19.
6. *Про затвердження* Концепції та документів для забезпечення ефективної організації роботи з надання адміністративних послуг та сервісів центрами обслуговування платників: наказ Міністерства доходів і зборів України від 30 вересня 2013 р. № 519 // Митний брокер. — 2013. — № 10. — С. 42–68.
7. *Федотов А. П.* Концепция реализации государственного таможенного дела: индикаторы результата и индикаторы успеха // *Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні* : міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 27–28 лютого 2015 р.). — С. 135–138.
8. *Митний кодекс* України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI // Урядовий кур'єр. — 2012. — № 86. — С. 9–26.
9. *Про утворення* Міжрегіональної митниці Державної фіскальної служби : постанова Кабінету міністрів України від 8 серпня 2016 р. № 495 // Офіційний вісник України. — 2016. — № 64. — Ст. 2153.
10. *Про організацію* роботи Міжрегіональної митниці ДФС : розпорядження Державної фіскальної служби України від 28 грудня 2016 р. № 292-р.
11. *Про затвердження* Переліку складових в ІТС Державної фіскальної служби, до яких надається доступ працівникам Міжрегіональної митниці Державної фіскальної служби : розпорядження Державної фіскальної служби України від 27 грудня 2016 р. № 290-р.
12. *Про затвердження* Порядку доступу до інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах Державної фіскальної служби України : наказ Державної фіскальної служби України від 24 листопада 2015 р. № 934.
13. *Про затвердження* переліків даних, необхідних для функціонування інформаційно-телекомунікаційної системи органів доходів і зборів : наказ Міністерства фінансів України від 25 липня 2016 р. № 657 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/mitne-zakonodavstvo/nakazi/69188.html>.
14. *Щодо неналежного* виконання посадових обов'язків Головою Державної фіскальної служби : подання Міністерства фінансів України від 6 лютого 2017 р. № 31-17030-02-3/3213.
15. *Про затвердження* Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади : постанова Кабінету міністрів України від 28 грудня 1992 р. № 731 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/731-92-%D0%BF>.
16. *Про затвердження* Положення про Міжрегіональну митницю Державної фіскальної служби : наказ Державної фіскальної служби України від 18 жовтня 2016 р. № 871.
17. *Про оголошення* конкурсу на посади начальників митниць Державної фіскальної служби : наказ Державної фіскальної служби України від 9 березня 2017 р. № 502-о.
18. *Ківалов С. В.* Реформа Одеської митниці: проблема шляхів та методів // *Lex portus*. — 2016. — № 2. — С. 5–21.
19. *Акт* про результати перевірки ефективності виконання повноважень в частині контролю за повнотою нарахування та своєчасністю сплати до державного бюджету митних платежів суб'єктами підприємницької діяльності в Одеській митниці ДФС : лист територіального управління по Одеській, Миколаївській та Херсонській областях Рахункової палати від 26 квітня 2016 р. № 23-10/1-24-о.

20. *Про результати* перевірки Одеської митниці Державної фіскальної служби : наказ Державної фіскальної служби України від 27 квітня 2016 р. № 385.
21. *Акт* про результати тематичної перевірки Одеської митниці Державної фіскальної служби : лист Державної фіскальної служби України від 6 грудня 2016 р. № 2286/99-99-06-01-20.
22. *Про результати* перевірки Одеської митниці Державної фіскальної служби : доповідна записка Голові Державної фіскальної служби України Насірову Р. М. в. о. директора Департаменту внутрішнього аудиту К. С. Адамчука від 29 грудня 2016 р. № 2443/99-99-06-01-20.
23. *Протокол* наради керівного складу Одеської митниці фіскальної служби України від 6 грудня 2016 р. № 5.
24. *Про скасування* доручень : наказ Одеської митниці Державної фіскальної служби України від 14 грудня 2016 р. № 571.
25. *Про скасування* доручень : наказ Одеської митниці Державної фіскальної служби України від 15 грудня 2016 р. № 572.
26. *Про скасування* доручень : наказ Одеської митниці Державної фіскальної служби України від 15 грудня 2016 р. № 573.
27. Федотов О. П. Єдине вікно — локальне рішення // Молодий вчений. — 2016. — № 2 (29). — С. 217–220.

REFERENCES

1. Pro zatverdzhennia Kontseptsii stvorennia, uprovadzhenia i rozvytku systemy analizu ta keruvannia ryzykamy ta Polozhennia pro systemu analizu i selektsii faktoriv ryzyku pry vyznachenni okremykh form mytnoho kontroliu: nakaz Derzhavnoi mytnoi sluzhby Ukrainy vid 27 travnia 2005 r. № 435 [About the approval of the Concept of creation, introduction and development of system of the analysis and risk management and the Provision on system of the analysis and selection of risk factors when determining separate forms of customs control: the order of the Public customs service of Ukraine of May 27, 2005 № 435], *Mytnyi broker*, 2005, no. 7, pp. 62–70.
2. Shchodo Kontseptsii modernizatsii diialnosti mytnoi sluzhby Ukrainy: nakaz Derzhavnoi mytnoi sluzhby Ukrainy vid 17 zhovtnia 2006 r. № 895 [About the Concept of modernization of activity of customs service of Ukraine: the order of the Public customs service of Ukraine of October 17, 2006 № 895], *Mytna hazeta*, 2006, no. 11, pp. 10–11.
3. Pro zatverdzhennia Kontseptsii Kompleksnoi systemy zakhystu informatsii v Iedynii avtomatyzovaniy informatsiiniy systemi Derzhavnoi mytnoi sluzhby Ukrainy: nakaz Derzhavnoi mytnoi sluzhby Ukrainy vid 5 veresnia 2007 r. № 732 [About the approval of the Concept of complex system of information security in Uniform the automated information system of the Public customs service of Ukraine: the order of the Public customs service of Ukraine of September 5, 2007 № 732].
4. Pro skhvalennia Kontseptsii stvorennia bahatofunktsionalnoi kompleksnoi systemy «Elektronna mytnyt-sia»: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17 veresnia 2008 r. № 1236-r [About approval of the Concept of creation of the multipurpose complex system «Electronic Customs»: the order of Cabinet council of Ukraine of September 17, 2008 № 1236-r], *Mytna hazeta*, 2008, no. 21, pp. 3–4.
5. Kontseptsiiia reformuvannia diialnosti mytnoi sluzhby Ukrainy na 2010–2015 rr. «Oblychchiam do liu-dei»: nakaz Derzhavnoi mytnoi sluzhby Ukrainy vid 30 zhovtnia 2010 r. № 1311 «Pro vvedennia v diiu rishennia kolehii Derzhmyt-sluzhby vid 29.10.2010» [The concept of reforming of activity of customs service of Ukraine for 2010–2015. «Facing people»: the order of the Public customs service of Ukraine of October 30, 2010 № 1311 «About enforcement of the decision of board of Gostamozhsluzhby of 29.10.2010»], *Mytnyt-sia*, 2010, no. 12, pp. 5–19.
6. Pro zatverdzhennia Kontseptsii ta dokumentiv dlia zabezpechennia efektyvnoi orhanizatsii roboty z nadannia administratyvnykh posluh ta servisiv tsentramy obsluhovuvannia platnykiv: nakaz Ministerstva dokhodiv i zboriv Ukrainy vid 30 veresnia 2013 r. № 519 [About the approval of the Concept and documents for providing the effective organization of work on providing administrative services and services of service of payers by the centers: the order of the Ministry of the income and collecting Ukraine of September 30, 2013 № 519], *Mytnyi broker*, 2013, no. 10, pp. 42–68.
7. Fedotov A. P. Kontseptsiiia realizatsii gosudarstvennogo tamozhennogo dela: indykatory rezultata i indykatory uspekha [Concept of realization of the public customs affairs: indicators of result and indicators of success], *Pravova derzhava: istoriia, suchasnist ta perspektyvy formuvannia v Ukraini*, pp. 135–138.
8. Mytnyi kodeks Ukrainy vid 13 bereznia 2012 r. № 4495-VI [Customs code of Ukraine of March 13, 2012 № 4495-VI], *Uriadovyi kurier*, 2012, no. 86, pp. 9–26.
9. Pro utvorennia Mizhrehionalnoi mytnyt-si Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby: postanova Kabinetu ministriv Ukrainy vid 8 serpnia 2016 r. № 495 [About formation of Interregional customs of the Public fiscal service: the resolution of Cabinet council of Ukraine of August 8, 2016 № 495], *Ofitsiynyi visnyk Ukrainy*, 2016, no. 64, Article 2153.
10. Pro orhanizatsiiu roboty Mizhrehionalnoi mytnyt-si Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby: rozporiadzhennia Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy vid 28 hrudnia 2016 r. № 292-r [About the organization of work of the DFS Interregional customs: order of the Public fiscal service of Ukraine on December 28, 2016 № 292-r].

11. Pro zatverdzhennia Pereliku skladovykh v ITC DFS, do iakykh nadaietsia dostup pratsivnykam Mizhrehionalnoi mytnytsi Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby: rozporiadzhennia Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy vid 27 hrudnia 2016 r. № 290-r [About the approval of the List of components in ITC of the Public fiscal service in which access to employees of Interregional customs of the Public fiscal service is provided: order of the Public fiscal service of Ukraine on December 27, 2016 № 290-r].
12. Pro zatverdzhennia Poriadku dostupu do informatsii v informatsiinykh, telekomunikatsiinykh ta informatsiino-telekomunikatsiinykh systemakh Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy: nakaz Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy vid 24 lystopada 2015 r. № 934 [About the statement of the Order of access to information in information, telecommunication and information and telecommunication systems of the Public fiscal service of Ukraine: order of the Public fiscal service of Ukraine on November 24, 2015 № 934].
13. Pro zatverdzhennia perelikiv danykh, neobkhidnykh dlia funktsionuvannia informatsiino-telekomunikatsiinoi systemy orhaniv dokhodiv i zboriv : nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 25 lypnia 2016 r. № 657 [About the approval of lists of the data necessary for functioning of information and telecommunication system of bodies of the income and collecting: the order of the Ministry of Finance of Ukraine of July 25, 2016 № 657]. Available at: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/mitne-zakonodavstvo/nakazi/69188.html>.
14. Shchodo nenalezhnogo vykonannia posadovykh oboviazkiv Holovoiv Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby: podannia Ministerstva finansiv Ukrainy vid 6 liutoho 2017 r. № 31-17030-02-3/3213 [About inadequate executions of functions by the Chairman of the Public fiscal service: representation of the Ministry of Finance of Ukraine of February 6, 2017 № 31-17030-02-3/3213].
15. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro derzhavnu reistratsiiu normatyvno-pravovykh aktiv ministerstv ta inshykh orhaniv vykonavchoi vlady: postanova Kabinetu ministriv Ukrainy vid 28 hrudnia 1992 r. № 731 [About the adoption of the Provision on the state registration of normative legal acts of the ministries and other executive authorities: the resolution of Cabinet council of Ukraine of December 28, 1992 № 731]. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/731-92-%D0%BF>.
16. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Mizhrehionalnu mytnytsiu Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby: nakaz Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy vid 18 zhovtnia 2016 r. № 871 [About the adoption of the Provision about Interregional customs of the Public fiscal service: order of the Public fiscal service of Ukraine on October 18, 2016 № 871].
17. Pro oholoshennia konkursu na posady nachalnykiv mytnyts Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby: nakaz Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy vid 9 bereznia 2017 r. № 502-o [About the announcement of a competition at a position of chiefs of customs of the Public fiscal service: the order of the Public fiscal service of Ukraine on March 9, 2017 № 502-o].
18. Kivalov S. V. Reforma Odeskoi mytnytsi: problema shliakhiv ta metodiv [Reform of the Odessa customs: problem of ways and methods], *Lex portus*, 2016, no. 2, pp. 5–21.
19. Akt pro rezultaty perevirky efektyvnosti vykonannia povnovazhenv chastyni kontroliu za povnotoiu narakhuvannia ta svoiechasnistiu splaty do derzhavnogo biudzhetu mytnykh platezhiv subiektamy pidpriiemnytskoi diialnosti v Odeskii mytnytsi DFS: lyst terytorialnoho upravlinnia po Odeskii, Mykolaivskii ta Khersonskii oblastiakh Rakhunkovoi palaty vid 26 kvitnia 2016 r. № 23-10/1-24-o [The act of results of check of efficiency of execution of powers regarding control of completeness of charge and timeliness of payment in the government budget of customs payments by subjects of an entrepreneurial activity in the DFS Odessa customs: the letter of territorial administration on Odessa, Nikolaev and Kherson areas of Audit Chamber of April 26, 2016. № 23-10/1-24-o].
20. Pro rezultaty perevirky Odeskoi mytnytsi Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby: nakaz Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy vid 27 kvitnia 2016 r. № 385 [About results of check of the Odessa customs of the Public fiscal service: order of the Public fiscal service of Ukraine on April 27, 2016 № 385].
21. Akt pro rezultaty tematychnoi perevirky Odeskoi mytnytsi Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby: lyst Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy vid 6 hrudnia 2016 r. № 2286/99-99-06-01-20 [Act of results of thematic check of the Odessa customs of the Public fiscal service: letter of the Public fiscal service of Ukraine on December 6, 2016 № 2286/99-99-06-01-20].
22. Pro rezultaty perevirky Odeskoi mytnytsi Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby: dopovidna zapyska Holovi Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy Nasirovu R. M. v. o. dyrektora Departamentu vnutrishnoho audytu K. S. Adamchuka vid 29 hrudnia 2016 r. № 2443/99-99-06-01-20 [About results of check of the Odessa customs of the Public fiscal service: the report to the Chairman of the Public fiscal service of Ukraine Nasirov R. M. century of the lake of the director of the department of internal audit K. S. Adamchuk of December 29, 2016 № 2443/99-99-06-01-20].
23. Protokol narady kerivnoho skladu Odeskoi mytnytsi fiskalnoi sluzhby Ukrainy vid 6 hrudnia 2016 r. № 5 [The protocol of a meeting of administrative board of the Odessa customs of fiscal service of Ukraine from 6 December 2016 № 5].
24. Pro skasuvannia doruchen: nakaz Odeskoi mytnytsi Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy vid 14 hrudnia 2016 r. № 571 [About cancellation of instructions: order of the Odessa customs of the Public fiscal service of Ukraine on December 14, 2016 № 571].

25. Pro skasuvannia doruchen: nakaz Odeskoi mytnytsi Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy vid 15 hrudnia 2016 r. № 572 [About cancellation of instructions: order of the Odessa customs of the Public fiscal service of Ukraine on December 15, 2016 № 572].
26. Pro skasuvannia doruchen: nakaz Odeskoi mytnytsi Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy vid 15 hrudnia 2016 r. № 573 [About cancellation of instructions: order of the Odessa customs of the Public fiscal service of Ukraine on December 15, 2016 № 573].
27. Fedotov O. P. Iedyne vikno – lokalne rishennia [Uniform window – the local decision], *Molodyi vchenyi*, 2016, no. 2 (29), pp. 217–220.

Федотов О. П. Проблемні аспекти трансформаційних змін сфери державної митної справи на сучасному етапі реформування

Анотація. Статтю присвячено дослідженню проблемних аспектів трансформаційних змін сфери державної митної справи на сучасному етапі реформування. Доведено, що будь-які нормотворчі ініціативи та кроки щодо розвитку та модернізації сфери державної митної справи мають базуватися на науково обґрунтованих системних поглядах, напрацюваннях і здобутках науки.

Встановлено, що відсутність чітких підходів до співвідношення понять «адміністративно-правова концепція здійснення державної митної справи», «концепція державної митної справи» і «концепція здійснення державної митної справи», а також неоднозначність поглядів щодо зіставлення понять «адміністративно-правова концепція здійснення державної митної справи» і «концепція формування і реалізації митної політики держави» спричинені фрагментарним впровадженням науково обґрунтованої моделі адміністративно-правової концепції здійснення державної митної справи.

Увагу акцентовано на тому, що ефективність здійснення державної митної справи, побудованої на основі раціональної сучасної адміністративно-правової концепції здійснення державної митної справи, яка віддзеркалює бачення форм і методів здійснення перетворень та їх результатів у процесі митної реформи в Україні, базується на трьох основних дидактичних системах: системі органів митного спрямування Державної фіскальної служби України як безпосередніх суб'єктів здійснення державної митної справи; кадровому забезпеченні; митних процедурах (зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України; сукупність митних формальностей та порядок їх виконання).

На основі аналізу чинного законодавства України з питань державної митної справи автором досліджено питання правомірності діяльності Міжрегіональної митниці ДФС України на сучасному етапі функціонування.

Крім того, обґрунтовано той факт, що концептуальне переосмислення усталених демократичних форм функціонування системи органів митного спрямування й розробка найоптимальнішої моделі здійснення державної митної справи повинні бути розпочаті із впровадження у теорію та практику митної діяльності термінологічного словосполучення «органи митного спрямування ДФС України».

Ключові слова: адміністративно-правова концепція, валідація, державна митна політика, державна митна справа, концепція державної митної справи, концепція здійснення державної митної справи, Міжрегіональна митниця Державної фіскальної служби України, органи митного спрямування.

Федотов А. П. Проблемные аспекты трансформационных изменений сферы государственного таможенного дела на современном этапе реформирования

Аннотация. Статья посвящена исследованию проблемных аспектов трансформационных изменений сферы государственного таможенного дела на современном этапе реформирования. Доказано, что любые нормотворческие инициативы и шаги по развитию и модернизации сферы государственного таможенного дела должны основываться на научно обоснованных системных взглядах, наработках и достижениях науки.

Установлено, что отсутствие четких подходов относительно соотношения понятий «административно-правовая концепция осуществления государственного таможенного дела», «концепция государственного таможенного дела» и «концепция осуществления государственного таможенного дела», а также неоднозначность взглядов относительно сопоставления понятий «административно-правовая концепция осуществления государственного таможенного дела» и «концепция формирования и реализации таможенной политики государства» вызваны фрагментарным использованием научно обоснованной модели административно-правовой концепции осуществления государственного таможенного дела.

Внимание акцентировано на том, что эффективность осуществления государственного таможенного дела, построенного на основе рациональной современной административно-правовой концепции осуществления государственного таможенного дела, которая отражает видение форм и методов осуществления преобразований и их конечных результатов в процессе таможенной реформы в Украине, базируется на трех основных дидактических

системах: системе органов таможенного направления Государственной фискальной службы Украины как непосредственных субъектов осуществления государственного таможенного дела; кадровом обеспечении; таможенных процедурах (обусловленные целью перемещения товаров через таможенную границу Украины; совокупность таможенных формальностей и порядок их выполнения).

На основе анализа действующего законодательства Украины по вопросам государственного таможенного дела автором исследован вопрос правомерности деятельности Межрегиональной таможни ГФС Украины на современном этапе функционирования.

Кроме того, автором обоснован тот факт, что концептуальное переосмысление устоявшихся демократических форм функционирования системы органов таможенного направления и разработка оптимальной модели осуществления государственного таможенного дела должны быть начаты с внедрения в теорию и практику таможенной деятельности терминологического словосочетания «органы таможенного направления ГФС Украины».

Ключевые слова: административно-правовая концепция, валидация, государственная таможенная политика, государственное таможенное дело, концепция государственного таможенного дела, концепция осуществления государственного таможенного дела, Межрегиональная таможня Государственной фискальной службы Украины, органы таможенного направления.

Fedotov O. Problematic Aspects of Transformation Changes of the Sphere of the Public Customs Affairs at the Current Stage of Reformation

Annotation. The article deals with problematic issues of transformation changes in the state customs procedures at the current stage of reformation. It is demonstrated that any norm-setting initiatives and steps aimed at development and upgrading of the state customs procedures should be based on scientifically substantiated system views, best practices and achievements of science.

It has been established that absence of clear-cut approaches to correlation of the notions of «administrative and legal concept of the state customs procedures implementation», «concept of the state customs procedures» and the «concept of the state customs procedures implementation» as well as ambiguity of views on comparison the notions of «administrative and legal concept of the state customs procedures implementation» with the notion of the «concept of formation and implementation of the state customs policy» are caused by a fragmentary implementation of the scientifically substantiated model of the administrative and legal concept of the state customs procedures.

It is emphasized that efficient execution of the state customs procedures based upon rational and modern administrative and legal concept of the state customs procedure implementation which reflects vision of the forms and methods of transformations and their ultimate results in the course of the customs reform in Ukraine is based on three main didactic systems: a system of the customs bodies of the State Fiscal Service of Ukraine being the direct subjects of the state customs procedures implementation; human resourcing; and the customs procedures (conditioned by transferring goods across the state border of Ukraine, a complex of customs formalities and the procedure of their execution).

Having analyzed the effective legislation of Ukraine in the sphere of the state customs procedures, the author studied the legitimacy of the Interregional Customs of the State Fiscal Service of Ukraine at the current stage of its functioning.

Besides, the author substantiated the fact that the conceptual rethinking of the conventional democratic forms of the customs bodies system functioning and the development of the most optimum model of the state customs procedures execution should be commenced from implementation of the terminological word-group «customs bodies of the State Fiscal Service of Ukraine» in theory and practice of the customs activity.

Key words: administrative and legal concept, validation state customs policy, state customs procedures, concept of the state customs procedures, concept of implementation of the state customs procedures, Interregional Customs of the State Fiscal Service of Ukraine, customs bodies.